

УДК 343.34-058.55(477)

І. А. Копйова,

канд. юрид. наук, асистентка кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; **К. В. Ципищук¹,** студентка 5 групи 3 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВВЕДЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ВОР/ЗЛОДІЙ В ЗАКОНІ» В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Нещодавно Верховна Рада ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 4 червня 2020 р. № 671-IX. Це спровокувало певну дискусію в юридичній спільноті. Зокрема, йдеться про невідповідність положень нормам Конституції України, Кримінального кодексу України, ризики зловживань з боку правоохоронних органів і порушення прав людини як наслідок зазначеного. У статті проаналізовано та названо деякі аспекти досвіду боротьби з організованою злочинністю в Грузії та Росії, на підставі аналізу нормативних положень та робіт науковців досліджено питання про необхідність введення поняття «вор в законі» до національного закону про кримінальну відповідальність.

Ключові слова: організована злочинна діяльність, «вор в законі», «злочодій в законі», організована група, злочинна організація, злочинний вплив.

Постановка проблеми. Проблема існування «злочодіїв у законі» протягом останніх десятиліть є вкрай актуальною, тому її вирішення потребує значних наукових досліджень та внесення змін до законодавства. Маючи спочатку національний характер, внаслідок численних політичних змін у країнах (наприклад, після розпаду СРСР) поступово явище поширення таких суб'єктів правовідносин стало міжнародною проблемою, тобто із транскордонним характером. Україна, де донедавна питання запровадження протидії цим злочи-

¹ Фіналіст Всеукраїнського конкурсу малих грантів для молодих вчених у галузі кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права.

нням не виходило за межі законодавчих ініціатив, через відсутність нормативного регулювання була піддана особливій небезпеці з боку організованої злочинності, яка, як і будь-яке угруповання, має своїх лідерів – «злочинців у законі».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню цієї категорії осіб присвятили свої праці чимало науковців: Д. Балдаєв, В. Василичук, М. Гребенюк, Є. Зубков, О. Костенко, О. Кулик, М. Погорецький, В. Попович, В. Сташис, П. Фріс, М. Хавронюк, О. Шостко та інші. Варто зазначити, що в Україні, порівнюючи з іншими державами, наприклад Росією, публікацій з даної тематики небагато, що, знову ж таки, зумовлює виникнення низки питань. Зокрема, досі немає порозуміння в тлумаченні «злочинців в законі», точаться дискусії щодо доцільності введення цього поняття.

Метою дослідження є аналіз питання про необхідність введення поняття «вор в законі» до національного закону про кримінальну відповідальність.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що офіційних даних про загальну кількість лідерів-злочинців немає. За деякими даними в Україні нині приблизно 35 таких осіб, 20 із яких перебувають на території країни постійно, 15 – громадяни інших держав, які «переховуються» в Україні². Хоча «злочинців у законі» порівняно небагато, проте наслідки їх діяльності – вкрай значимі. Так, вони, будучи «верхівкою» кримінального соціуму, контролюють різноманітні економічні та політичні процеси: тіньовий капітал, розкрадання бюджетних коштів, «відмивання» доходів, організація незаконного бізнесу, «махінації» на митницях тощо. Доводиться констатувати, що злочинне середовище, сформоване діяльністю членів організованої злочинності, характеризується наявністю жорсткого кодексу поведінки, сталих кримінальних традицій, високим рівнем організованості, ієрархічності, закритості і конспі-

² УНН. В Україні налічується 35 «злочинців у законі» – поліція. URL: <https://www.unn.com.ua/ru-exclusive/1876445-v-ukrayini-nalichuyetsya-35-zlodiiv-v-zakoni-politsiya> (дата звернення: 24.08.2020).

ративності³. Про це йдеться в пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» та детальніше реалії ситуації з «ворами в законі» описано в інтерв'ю з головою Національної поліції Ігорем Клименком⁴.

Однією з перших держав, яка стала на шлях боротьби з організованою злочинністю, є Грузія. У 2005 р. у цій країні до Кримінального кодексу (далі – КК) додали ст. 223¹ «Злодій в законі, належність (членство) до злодійського світу»⁵. «Натхненні» результатами Грузії, країни пострадянського простору продовжили цей «рух»: у Російській Федерації в 2009 р. відредаговано ст. 210 КК, унаслідок чого введено відповідальність особи, що займає вищі щаблі в злочинній ієрархії⁶. Проте, якщо в Грузії така законодавча ініціатива дала позитивних значимих змін у державі та чималого зменшення кількості «злодіїв у законі», то в Росії це тільки поширило свавілля можновладців і запланованого результату не дало. До того ж, у 2012 р. в Грузії провели масштабну амністію, після якої близько половини ув'язнених, у тому числі кримінальні авторитети, протягом доби повинні були покинути територію держави.

Як свідчить міжнародний досвід, завдяки прийняттю таких законів більшості держав вдається активно боротись з організованою злочинністю та її керівниками, принаймні у межах власної країни. Саме припинення діяльності злочинних спільнот, притягнення до кримінальної відповідальності «злодіїв у законі» стало основною метою ініціювання законопроектів та, як результат, прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів

³ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 4 червня 2020 р. № 671-IX URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67506&pf35401=512431> (дата звернення: 24.08.2020).

⁴ Рощина Вікторія. Злодії не в законі, або Навіщо президент міняє Кримінальний кодекс? URL: <https://hromadske.ua/posts/zlodi-ye-ne-v-zakoni-abo-navisho-prezident-minyaye-kriminalnij-kodeks> (дата звернення: 24.08.2020).

⁵ Кримінальний кодекс Грузії. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=212> (дата звернення: 24.08.2020).

⁶ Кримінальний кодекс Російської Федерації. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ (дата звернення: 24.08.2020).

України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 4 червня 2020 р. № 671-IX⁷.

Відповідно до закону КК України доповнено ч. 5 ст. 255 «Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній», додано ст. 255¹ «Встановлення або поширення злочинного впливу», ст. 255² «Організація, сприяння у проведенні або участь у злочинному зібранні (сходці)», ст. 255³ «Звернення за застосуванням злочинного впливу», внесено відповідні зміни до Кримінального процесуального кодексу, Кримінально-виконавчого кодексу та Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

У примітці до ст. 255 КК України, зокрема, наводиться визначення поняття «особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі»». Такою особою вважається та, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям здійснює злочинний вплив і координує злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

Цікавим є те, що поняття «вор у законі» є певною новизною в українському законодавстві. Раніше завжди згадувалось «зłodій в законі», наприклад, у Проекті Закону від 2 грудня 2014 р. № 1188⁸. До того ж, у Проекті Закону від 2 грудня 2019 р. № 2513⁹, тобто останньому, початковим варіантом також було «зłodій в законі», проте, на підставі аналізу пояснювальної записки та порівняльної таблиці до повторного другого читання вбачається, що поняття «зłodій у законі», яке використовується у КК Грузії, у вітчизняному

⁷ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 4 червня 2020 р. № 671-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-20#Text> (дата звернення – 24.08.2020).

⁸ Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо відповідальності для «зłodіїв в законі» та за злочини, вчинені злочинними угрупованнями)» від 2 грудня 2014 р. № 1188. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=52627&pf35401=318172> (дата звернення: 24.08.2020).

⁹ Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 2 грудня 2019 р. № 2513. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67506&pf35401=512318> (дата звернення: 24.08.2020).

КК диференціюється на три поняття: *особа, яка здійснює злочинний вплив; особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного впливу; «вор у законі»*. При цьому категорія «злочин у законі» охоплює всіх зазначених осіб.

Як стверджується в супровідних документах, «вор у законі» – це неформальний статус у злочинній ієрархії, що ніяк нормативно не врегульований та не підтверджується жодним документом. Оскільки кількість публікацій в Україні з цієї тематики зовсім невелика, ми провели опитування серед правників (понад 30 осіб), частина з яких погодились надати розгорнуту аргументацію своєї думки. Як свідчить дослідження, більшість юристів не погоджуються з деякими положеннями новоприйнятого закону (приблизно 70 %), частина – погоджуються з усіма положеннями (близько 20 %), декілька з опитаних людей висловлюють абсолютно категоричну позицію та вважають прийняття такого закону непотрібним (10 %).

Так, О. Харитонova вважає, що існуючого до прийняття цього закону правого регулювання було достатньо, насамперед потрібно наповнювати законодавчі конструкції живими практиками, розвивати правову аргументацію.

М. В'юник та Г. Крайник, стверджують, що визначення «вор у законі» збереглося з часів СРСР та є «наслідком» історичного минулого України. До того ж, існує поняття «сходка», яке також практично є жаргонізмом, але вжито в тексті кримінального закону, бо не знайшлося альтернативи. Читаючи словники української мови, можна помітити, що мовознавці ототожнюють поняття «злочин» та «злочинець»¹⁰. Відповідно до ч. 2 ст. 2 КК України, особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Прокурор чи суддя, назвавши особу злочинцем до моменту її засудження, визнається упередженим та підлягає відводу! Це підтверджують

¹⁰ Словник української мови: в 11 т. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. 3. С. 599.

також В. Василичук та Л. Данченко¹¹, пишучи про те, що доказування злочину, вчинюваного «злочинцями в законі» – значна проблема для слідчих органів. Відповідно, застосування поняття «злочинців в законі» підриває не лише діяльність законодавчої влади, а й судової та інших.

Ю. Пономаренко та О. Євдокімова, аналізуючи нововведення, стверджують: з метою вдосконалення правил слововживання й використання українських термінів на державному рівні встановлено національний стандарт ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять»¹², відповідно до якого у фаховій мові термін має бути прозорим, тобто його буквальне значення можна встановити із значень термінологічних елементів, які входять до його складу, не добираючи його визначення. Тобто, у законах не можуть використовуватись діалектизми, побутова термінологія, жаргонізми тощо.

Відповідно, поняття «вор в законі» та «злочинців в законі» не відповідають цим вимогам: їх зміст не можна встановити шляхом буквального тлумачення, а визначення «вора в законі» хоча й наводиться у примітці до ст. 255 КК України, проте є дещо нечітким та містить такі жаргони як «злочинний вплив» та «авторитет».

В. Речицький, у свою чергу, наголошує на тому, що тривожним є факт використання законодавцем в якості важливої кваліфікуючої ознаки поняття, зміст якого не визначається в національному праві. Спроба дати офіційну дефініцію поняття «злочинця у законі» (український переклад «вора в законі») мала місце в процесі модернізації ст. 28 КК України, але закінчилася безрезультатно¹³. Через це у випадку сумнівів вони можуть звертатися до словника арго

¹¹ Василичук В. І., Данченко Л. І. Окремі дискусійні питання запровадження у національному законодавстві кримінальної відповідальності стосовно осіб, віднесених до категорії «злочинців в законі». *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2015. № 1 (34). С. 91–94.

¹² ДСТУ 3966:2009. Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=59415 (дата звернення: 24.08.2020).

¹³ Речицький В. В. Критичний аналіз окремих елементів проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою». URL: <http://khp.org/index.php?id=1594840634> (дата звернення: 24.08.2020).

або безпосередньо до представників «злочинного середовища». За «воровськими законами» особа, яка має такий статус, повинна завжди правдиво відповідати на питання чи є «злодієм у законі». Водночас невтішним стає досвід Грузії, коли після прийняття закону у 2005 р. «вори в законі» домовилися про єдиний виняток з вищезгаданого правила: якщо питання ставиться для притягнення до кримінальної відповідальності. Враховуючи це, безсумнівно, вважати особу «вором в законі» на основі інтуїтивного переконання – величезна помилка. Відповідно до чинного законодавства, не можна притягувати до відповідальності за статус – слід криміналізувати діяння, пов'язані з цим статусом. Відтак, вважаємо, що введення категорії «вор у законі» у кримінальне законодавство України є недоцільним, оскільки, насамперед, суперечить принципу верховенства права. У Рішенні Конституційного суду України від 29 червня 2010 р. № 17-рп/ 2010 закріплено: «одним із елементів верховенства права є принцип правової визначеності...обмеження будь-якого права повинне базуватися на критеріях, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної, передбачати юридичні наслідки своєї поведінки»¹⁴.

Висновки. Аналізуючи думки науковців, можемо стверджувати, що введення категорії «вор у законі» – досить суперечне та дещо необдумане рішення. Навіть народний депутат України А. Нижник серед факторів, що найбільше впливають на якість вітчизняного законодавчого продукту, називає професійний рівень депутатського корпусу відповідної каденції (незначна кількість депутатів з юридичною освітою) та політичну доцільність, замість юридичної. Тому вкрай незрозумілим є те, що на позиції науковців фактично ніяк не зреагували, зокрема на зауваження робочої групи з питань реформування кримінального права під керівництвом Ю. Бауліна.

У Рішенні Конституційного суду України від 23 грудня 1997 р. № 7-зп зазначається: «верховенство конституційних норм поширюється на всі сфери

¹⁴ Рішення Конституційного суду України від 29 червня 2010 р. № 17-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text> (дата звернення: 24.08.2020).

державної діяльності, в тому числі і на законодавчий процес»¹⁵. Враховуючи це, безсумнівно, закон потрібно переглянути, привести у відповідність до чинного законодавства і розпочати ефективну боротьбу з так званими «ворами в законі», беручи до уваги при цьому свідчення науковців, депутатів та інших практикуючих юристів.

Список використаних джерел

1. В Україні налічується 35 «злодіїв у законі» – поліція. URL: <https://www.unn.com.ua/ru/exclusive/1876445-v-ukrayini-nalichuyetsya-35-zlodiyiv-v-zakoni-politsiya> (дата звернення: 24.08.2020).
2. Васи́нчук В. І., Данченко Л. І. Окремі дискусійні питання запровадження у національному законодавстві кримінальної відповідальності стосовно осіб, віднесених до категорії «злочинці в законі». *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2015. № 1 (34). С. 91–94.
3. ДСТУ 3966:2009. Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=59415 (дата звернення: 24.08.2020).
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 4 червня 2020 р. № 671-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-20#Text> (дата звернення – 24.08.2020).
5. Кримінальний кодекс Грузії. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=212> (дата звернення: 24.08.2020).
6. Кримінальний кодекс Російської Федерації. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ (дата звернення: 24.08.2020).
7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 4 червня 2020 р. № 671-IX. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67506&pf35401=512431> (дата звернення: 24.08.2020).
8. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо відповідальності для «злочинців в законі» та за злочини, вчинені злочинними угрупованнями)» від 2 грудня 2014 р. № 1188. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=52627&pf35401=318172> (дата звернення: 24.08.2020).

¹⁵ Рішення Конституційного суду України від 23 грудня 1997 р. № 7-зп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-97#Text> (дата звернення: 24.08.2020).

9. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 2 грудня 2019 р. № 2513. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67506&pf35401=512318> (дата звернення: 24.08.2020).

10. Речицький В. В. Критичний аналіз окремих елементів проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою». URL: <http://khrp.org/index.php?id=1594840634> (дата звернення: 24.08.2020).

11. Рішення Конституційного суду України від 23 грудня 1997 р. № 7-зп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-97#Text> (дата звернення: 24.08.2020).

12. Рішення Конституційного суду України від 29 червня 2010 р. № 17-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text> (дата звернення: 24.08.2020).

13. Рощина Вікторія. Злодії не в законі, або Навіщо президент міняє Кримінальний кодекс? URL: <https://hromadske.ua/posts/zlodiyyi-ne-v-zakoni-abo-navisho-prezident-minyaye-kriminalnij-koдекс> (дата звернення: 24.08.2020).

14. Словник української мови: в 11 т. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. 3. 662 с.

REFERENCES

1. V Ukrayini nalichuyet'sya 35 «zlodiyiv u zakoni» – politsiya. URL: <https://www.unn.com.ua/ru/exclusive/1876445-v-ukrayini-nalichuyetsya-35-zlodiyiv-v-zakoni-politsiya> [in Ukrainian].

2. Vasylynychuk, V.I., Danchenko, L.I. (2015). Okremi dyskusiyini pytannya zaprovadzhennya u natsional'nomu zakonodavstvi kryminal'noyi vidpovidal'nosti stosovno osib, vidnesenykh do katehoriyi «zlodiyi v zakoni». *Borot'ba z orhanizovanoyu zlochynnistyu i koruptsiyeyu (teoriya i praktyka)*, 1 (34), 91–94 [in Ukrainian].

3. DSTU 3966:2009. Terminolohichna robota. Zasady i pravyla rozroblennya standartiv na terminy ta vyznachennya ponyat'. (2009). URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=59415.

4. Zakon Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo vidpovidal'nosti za zlochyny, vchyneni zlochynnoyu spil'notoyu» vid 4 chervnya 2020 r. № 671-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-20#Text>.

5. Kryminal'nyy kodeks Hruziyi. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=212> [in Russian].

6. Kryminal'nyy kodeks Rosiys'koyi Federatsiyi. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ [in Russian].

7. Poyasnyval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny shchodo vidpovidal'nosti za zlochyny, vchyneni zlochynnoyu spil'notoyu» vid 4 chervnya 2020 r. № 671-IX. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67506&pf35401=512431>.

8. Proekt Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny (shchodo vidpovidal'nosti dlya «zlodiyiv v zakoni» ta za zlochyny, vchynenni zlochynnymy uhrupovannyamy)» vid 2 hrudnya 2014 r. № 1188. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=52627&pf35401=318172>.

9. Proekt Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny shchodo vidpovidal'nosti za zlochyny, vchyneni zlochynnoyu spil'notoyu» vid 2 hrudnya 2019 r. № 2513. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67506&pf35401=512318>.

10. Rechys'kyy, V.V. (2020). Krytychnyy analiz okremykh elementiv proektu Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo vidpovidal'nosti za zlochyny, vchyneni zlochynnoyu spil'notoyu». URL: <http://khpg.org/index.php?id=1594840634> [in Ukrainian].

11. Rishennya Konstytutsiynoho sudu Ukrayiny vid 23 hrudnya 1997 r. № 7-zp. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-97#Text>.

12. Rishennya Konstytutsiynoho sudu Ukrayiny vid 29 chervnya 2010 r. № 17-rp/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text>.

13. Roshchyna Viktoriya (2020). Zlodiyyi ne v zakoni, abo Navishcho prezident minyaye Kryminal'nyy kodeks? URL: <https://hromadske.ua/posts/zlodiyyi-ne-v-zakoni-abo-navishcho-prezident-minyaye-kriminalnij-kodeks> [in Ukrainian].

14. Slovnyk ukrayins'koyi movy: v 11 t. (1970–1980). I.K. Bilodid (Ed.). K.: Naukova dumka,. Vol. 3, [in Ukrainian].

Цицищук Е. В., Копйова І. А. О целесообразности введения категории «вор в законе» в уголовное законодательство Украины

Недавно Верховная Рада приняла Закон Украины «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно ответственности за преступления, совершенные преступной сообществом» от 4 июня 2020 г. № 671-IX. Это спровоцировало определенную дискуссию в юридическом сообществе. В частности, речь идет о несоответствии положений нормам Конституции Украины, Уголовного кодекса Украины, риски злоупотреблений со стороны правоохранительных органов и нарушения прав человека как следствие указанного.

В статье проанализированы и названы некоторые аспекты опыта борьбы с организованной преступностью в Грузии и Российской Федерации, на основании анализа нормативных положений и работ ученых исследован вопрос о необходимости введения понятия «вор в законе» в национальный закон об уголовной ответственности.

Ключевые слова: *организованная преступная деятельность, «вор в законе», организованная группа, преступная организация, преступное влияние.*

Tsyypyschuk K., Kopyova I. On the expediency of introducing the category «thief in law» in the criminal legislation of Ukraine

The problem of the existence of «thief in law» in recent decades is extremely relevant, so its solution requires significant research and changes in legislation. Initially national in nature, due to numerous political changes in the countries (for example, after the collapse of the USSR), the phenomenon of the spread of such subjects of legal relations gradually became an international problem, i.e. of a cross-border nature.

Ukraine, where until recently the issue of combating these criminals did not go beyond legislative initiatives, due to the lack of regulations was exposed to special danger from organized crime, which, like any group, has its leaders – «thieves in law».

Recently, the Verkhovna Rada adopted the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Liability for Crimes Committed by the Criminal Community» № 671-IX of 04.06.2020. This provoked some discussion in the legal community. In particular, it concerns the inconsistency of the provisions with the Constitution of Ukraine, the Criminal Code of Ukraine, the risks of abuse by law enforcement agencies and human rights violations as a consequence.

The article analyzes and names some aspects of the experience of combating organized crime in Georgia and the Russian Federation, explores the need to introduce the concept of «thief in law» of Ukrainian legislation on the basis of regulations and the work of scientists.

According to international experience, the adoption of such laws by most states is able to actively combat organized crime and its leaders, at least within their own country. The main purpose of initiating draft laws and, as a result, the adoption of the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Liability for Crimes Committed by the Criminal Community» № 671-IX of 04.06.2020.

Analyzing the opinions of scientists, we can say that the introduction of the category of «thief in law» – a rather controversial and somewhat ill-considered decision.

The authors believe that the law needs to be revised, brought into line with current legislation and to start an effective fight against so-called «thieves in law», taking into account the testimony of scholars, MPs and other legal practitioners.

Key words: *organized criminal activity, «thief in law», organized group, criminal organization, criminal influence.*